

Eesti rahvastiku koosseis aastail 2020—2035

Ene-Margit Tiit,
Tartu Ülikool, Statistikaamet

Sisukord

- ▶ Kas me tõesti sureme välja? Pilk taha ja ette
- ▶ Õppimisealiste noorte arv aastail 2010—2035. Legendid ja tegelikkus
- ▶ Vaene pensionär ja toimetulev vanapaar
- ▶ Immigratsiooni ohtudest ja hüvedest. Kas meie lapsed peavad pensioni maksma meie abilistele?
- ▶ Tööpuudus vs tööjõupuudus. Lapsehoidjad ja torujürid koju!
- ▶ Aus ülestunnistus – kõik andmed vajavad kontrollimist rahvaloendusel

- ▶ Ettekandes kasutatavad andmed pärinevad põhiliselt Statistikaameti kodulehelt <http://pub.stat.ee/>

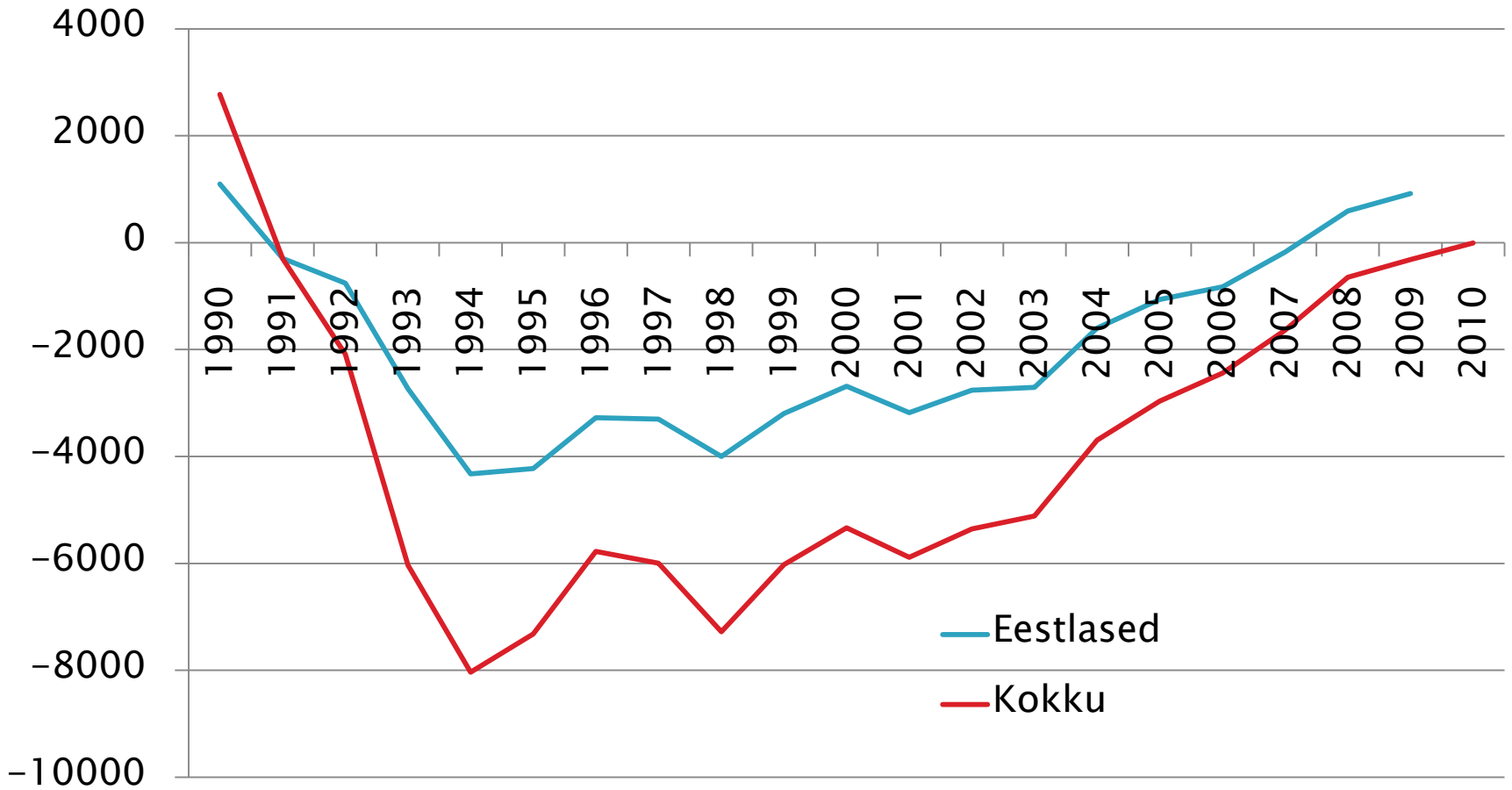
Pilk taha ja ette

“Me sureme siiski välja!”

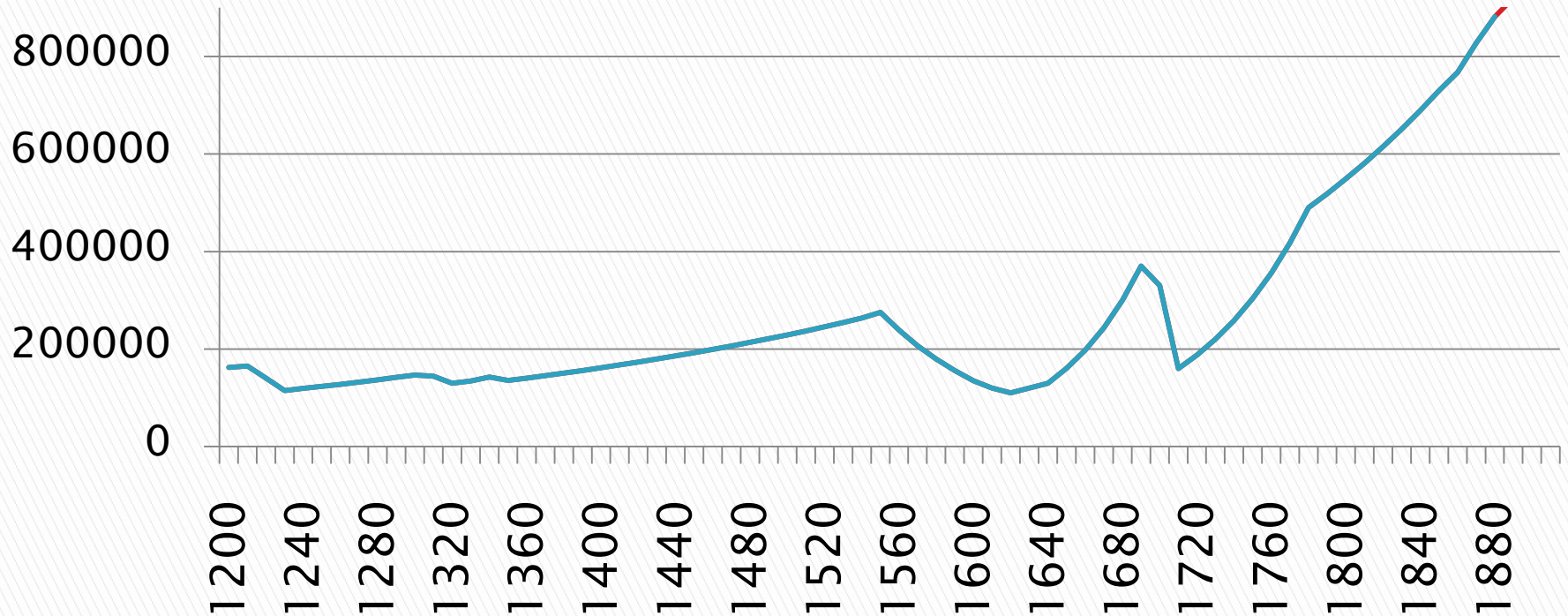
See pealkiri pärineb “Postimehe” lühiteatest, mille sisuks oli nending, et 2010. aastal oli Eestis SA esialgse hinnangu kohaselt absoluutne iive -5 ja iibekordaja 1000 elaniku kohta oli $-0,04$, ehk surmajuhte oli 5 võrra rohkem kui sünde.

Naljakas küll, väljasuremise teema on ajakirjanike ja mõtisklejate teemaderingi tõusnud just nüüd, kui me hakkame demograafilisest august välja ronima.

Loomulik iive. Eestlased ja kokku

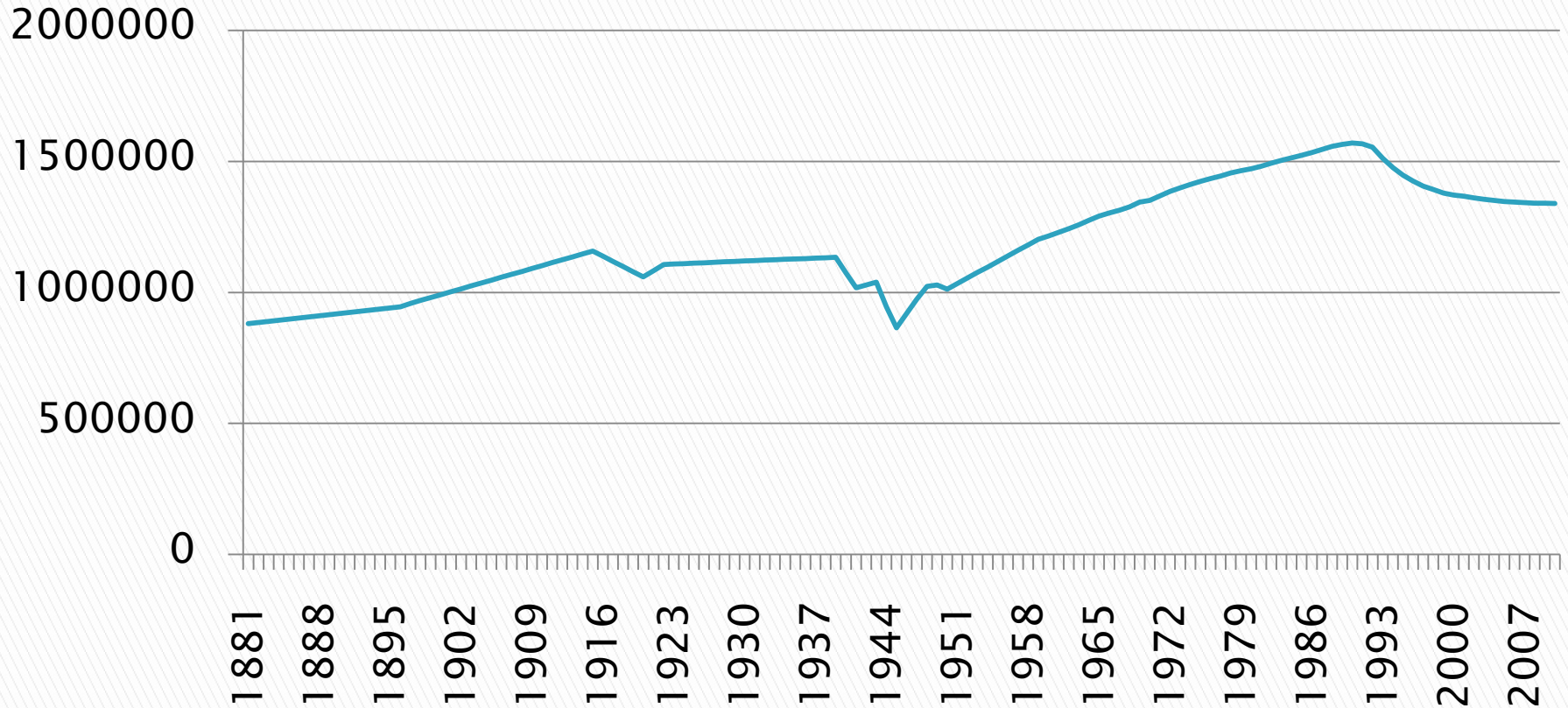

Eesti rahvaarvu muutumine kuni esimese rahvaloenduseni

Eesti ajaloos on olnud kaks kriitilist hetke, kus rahvaarv on langenud ca 150 000ni – need olid pärast Liivi sõda, katku ja näljahäda ja pärast Põhjasõda. Rahvastik taastus üsna kiiresti

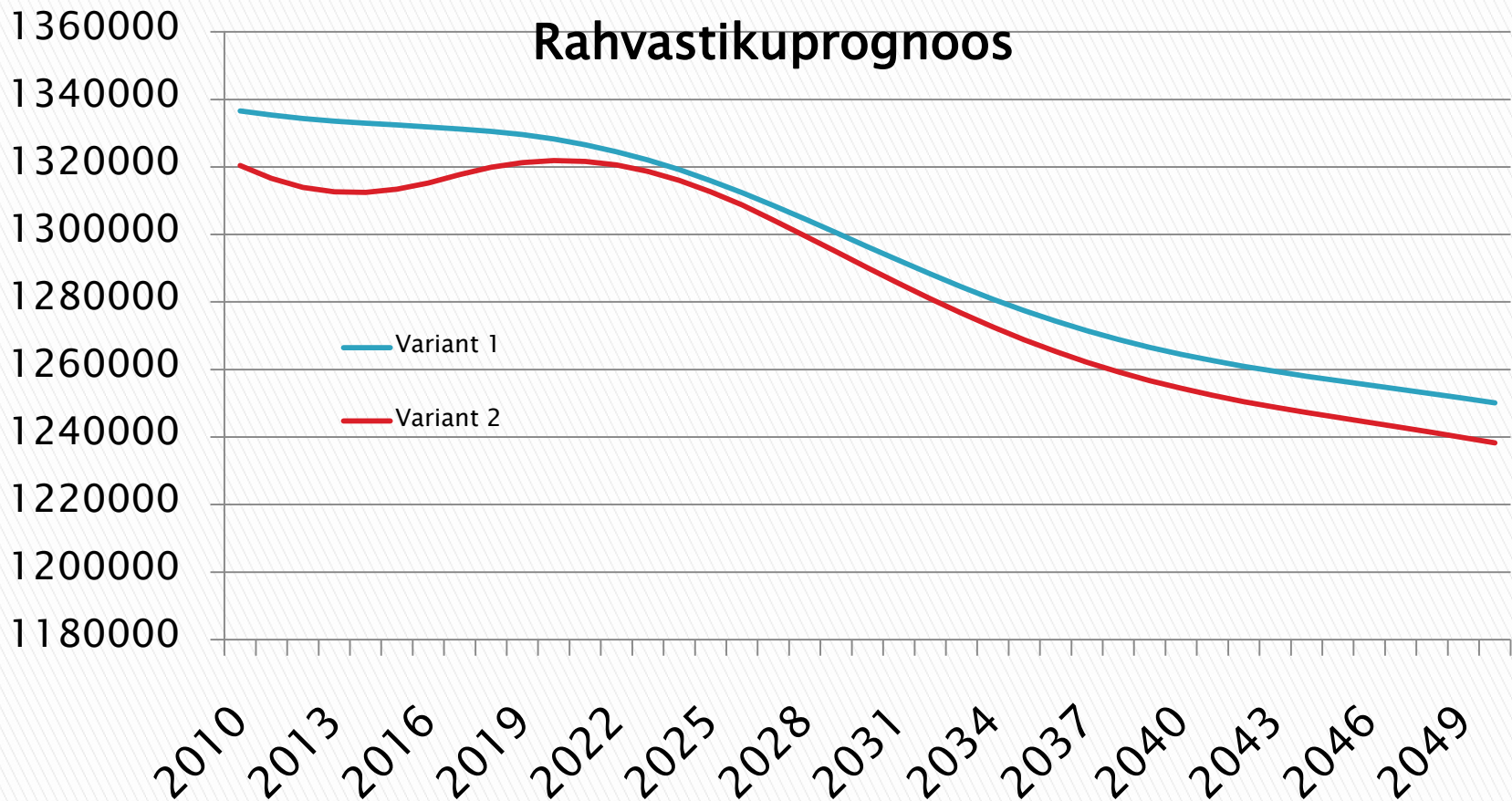
Eesti rahvastikuareng 1881--2010

Sellel perioodil on kolm olulise languse hetke;

1. maailmasõda, 2.maailmasõda ja taas-
iseseisvumise periood (siirdešokk, mis esines
kõigis siirderiikides)

Rahvastikuprognosis

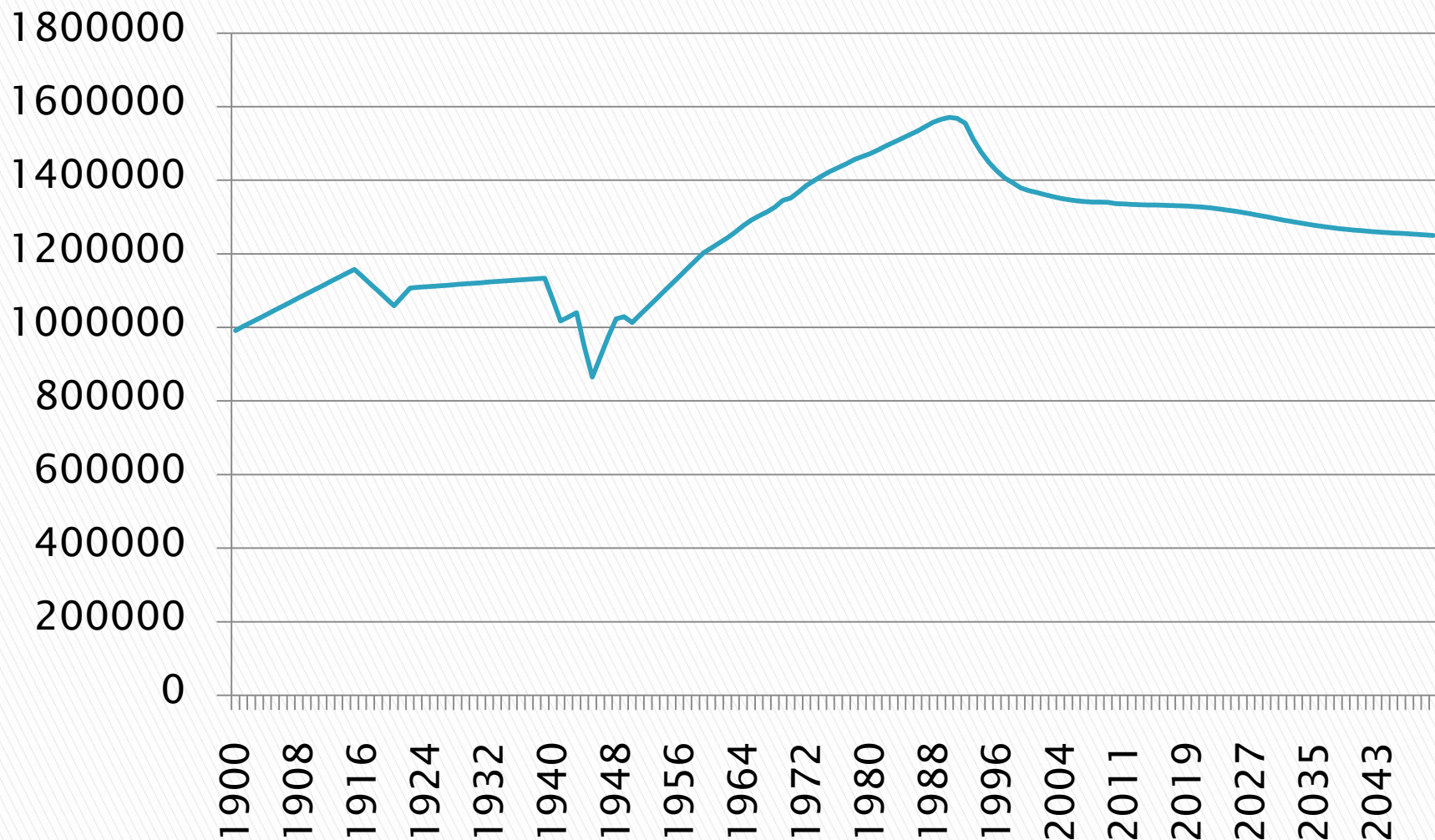

Variant 1 on ilma rännet arvestamata, st tugineb üksnes loomulikule iibele, variant 2 arvestab ka rännet.

Prognoosid on tehtud Statistikaametis (Helerin Rannala), edasises kasutatakse varianti 1, vt ka

<http://www.stat.ee/public/rahvastikupyramiid/>.

Eesti rahvaarv 1900—2050

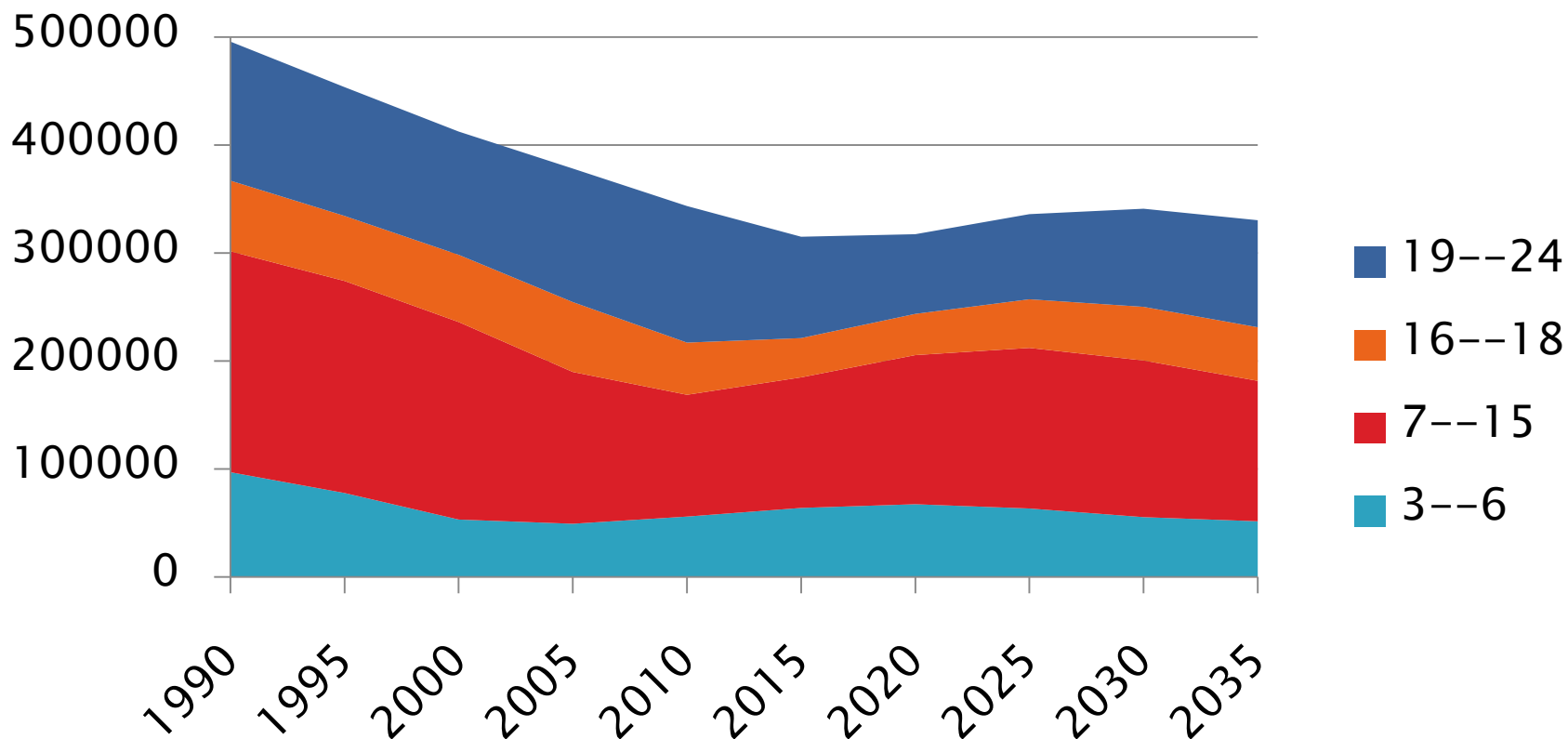
Kokkuvõttes

- ▶ Rääkida praegu rahva väljasuremisest demograafilistel põhjustel on kohatu ja asjatundmatu.
- ▶ Iseseisva riigina on Eesti rahva püsivus tagatud paremini kui varem
- ▶ See aga ei tähenda, et Eestis ei tuleks arendada väga intensiivset ja jõulist rahvastiku (sh pere-) poliitikat tagamaks normaalne rahvastiku struktuur, vanusekoosseis ja järjepidevus.

Õppimisealiste noorte arv aastail 2010—2035

Kas õppimisealiste noorte arv kahaneb järjest?

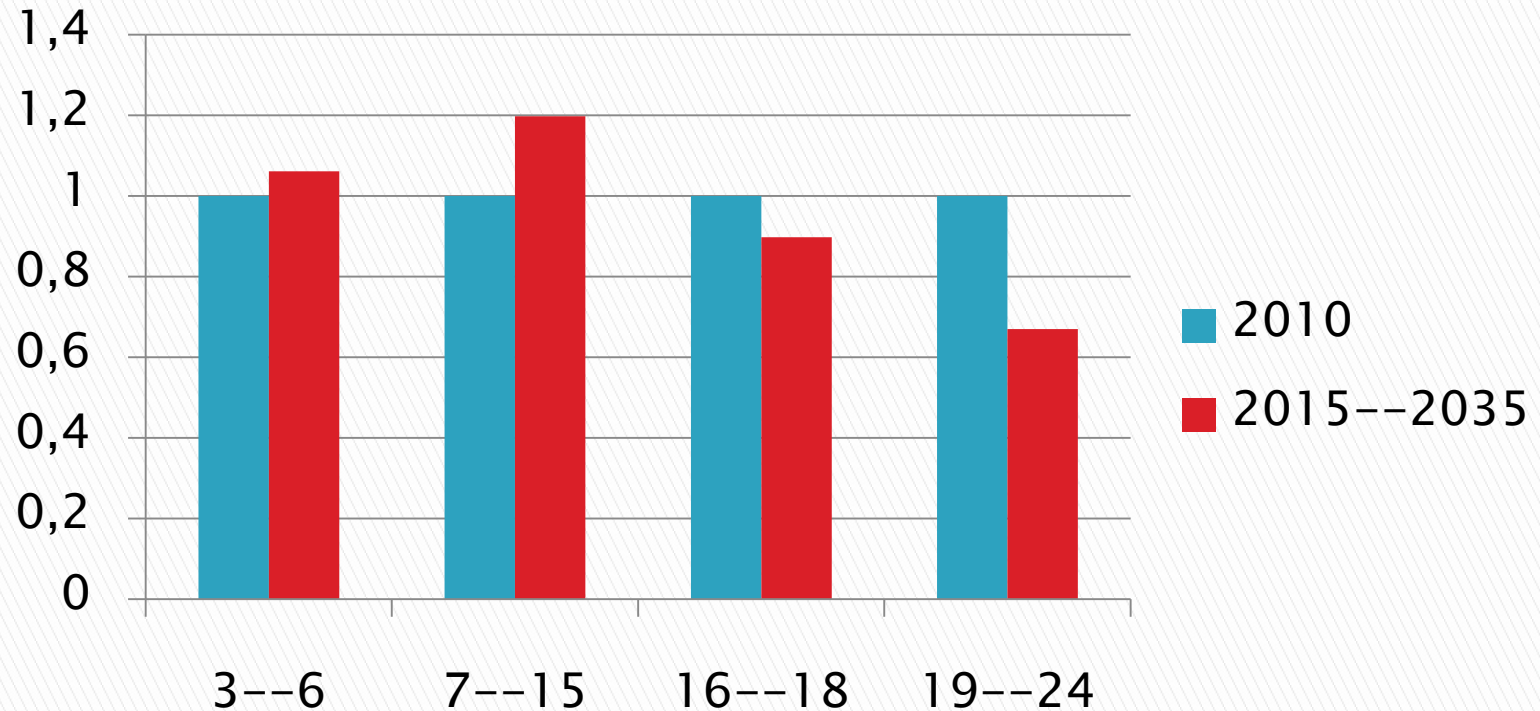
Õppimisealiste laste ja noorte arvu muutumine

Millal on erinevas vanuses laste/ noorte arvukuse miinimum?

- ▶ Lasteaialaste osas oli miinimum 2005. Esiialgu kasvab, peale 2030. aastat hakkab mõõdukalt vähenema.
- ▶ Põhikooli õpilaste arvu miinimum oli 2010, praegu juba kasvab. Mõõdukas langus pärast 2030. aastat.
- ▶ Gümnaasiumiealiste õpilaste miinimum on 2015, edasi kasv, praeguses ajapiiris langust ei ole näha.
- ▶ Kõrgkooliealiste noorte miinimum on aastal 2020, edasi algab kasv.

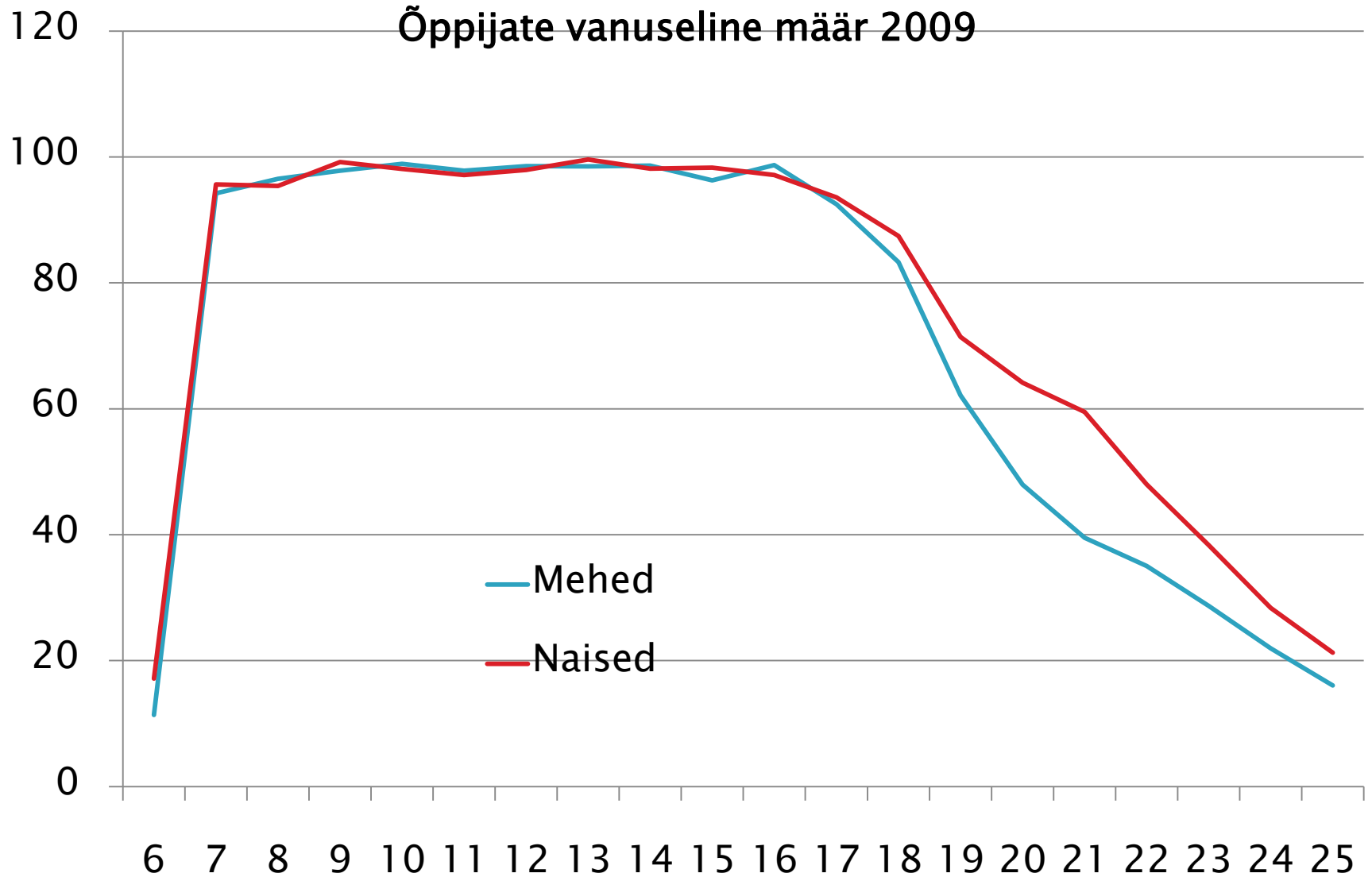
Keskmine laste/noorte arv aastail 2015--2035 võrreldes aastaga 2010

- Lasteaiaaialiste laste arv kasvab 6%
- Põhikooliaialiste laste arv kasvab 20%
- Gümnaasiumiaialiste noorte arv kahaneb 10%
- Kõrgkooliaialiste noorte arv kahaneb kolmandiku võrra

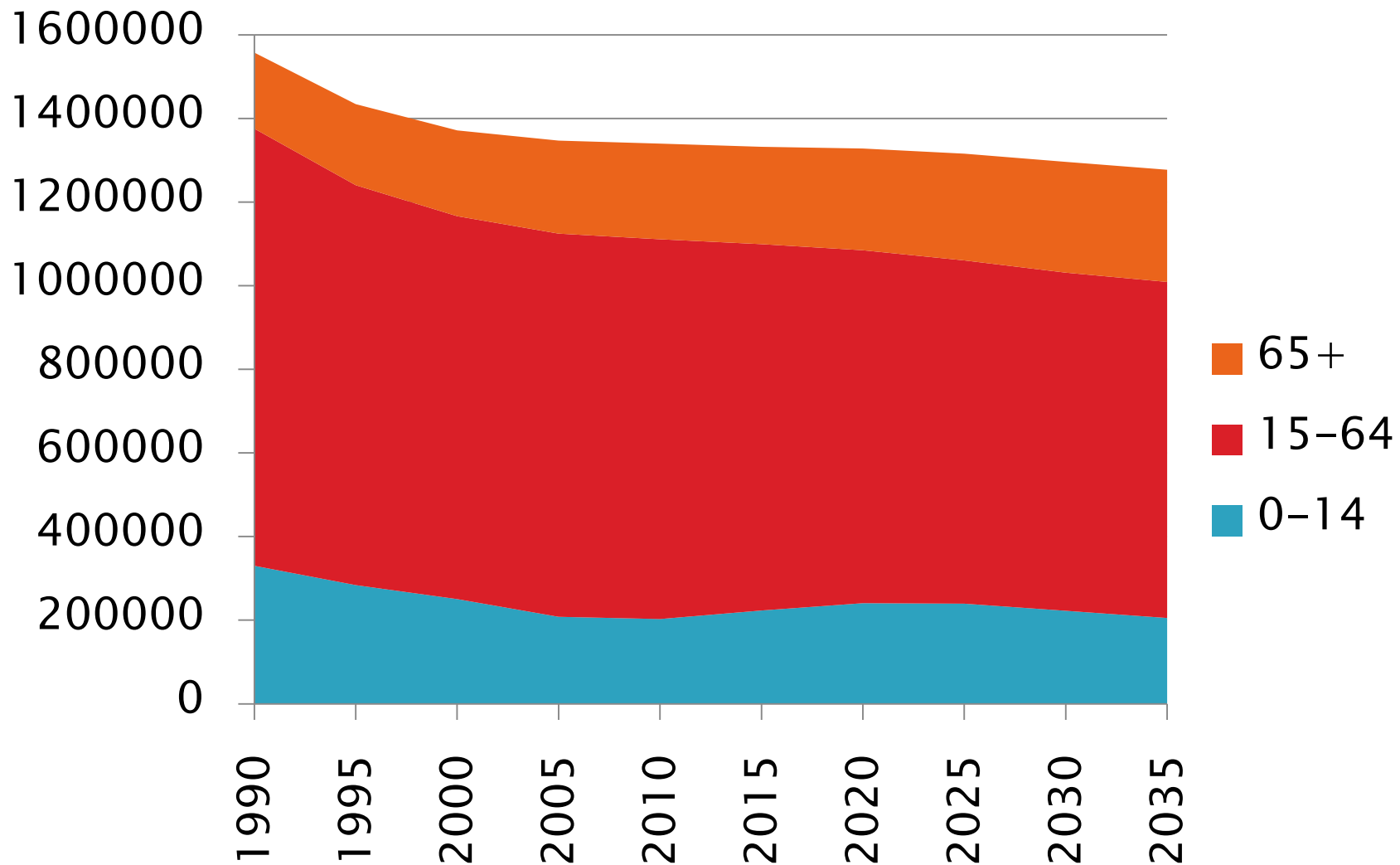
- ▶ Seega, tõsiselt mõjutab noorte arvu vähenemine lähiperspektiivis üksnes kõrgkoole.
- ▶ Kõigis teistes koolitasetes tuleks pigem mõelda tingimuste avardamisele.
- ▶ Gümnaasiumiealiste vähenemise vastukaaluks peaks olema madala haridustasemega noorte kaasamine.

Õppijate vanuseline määr 2009

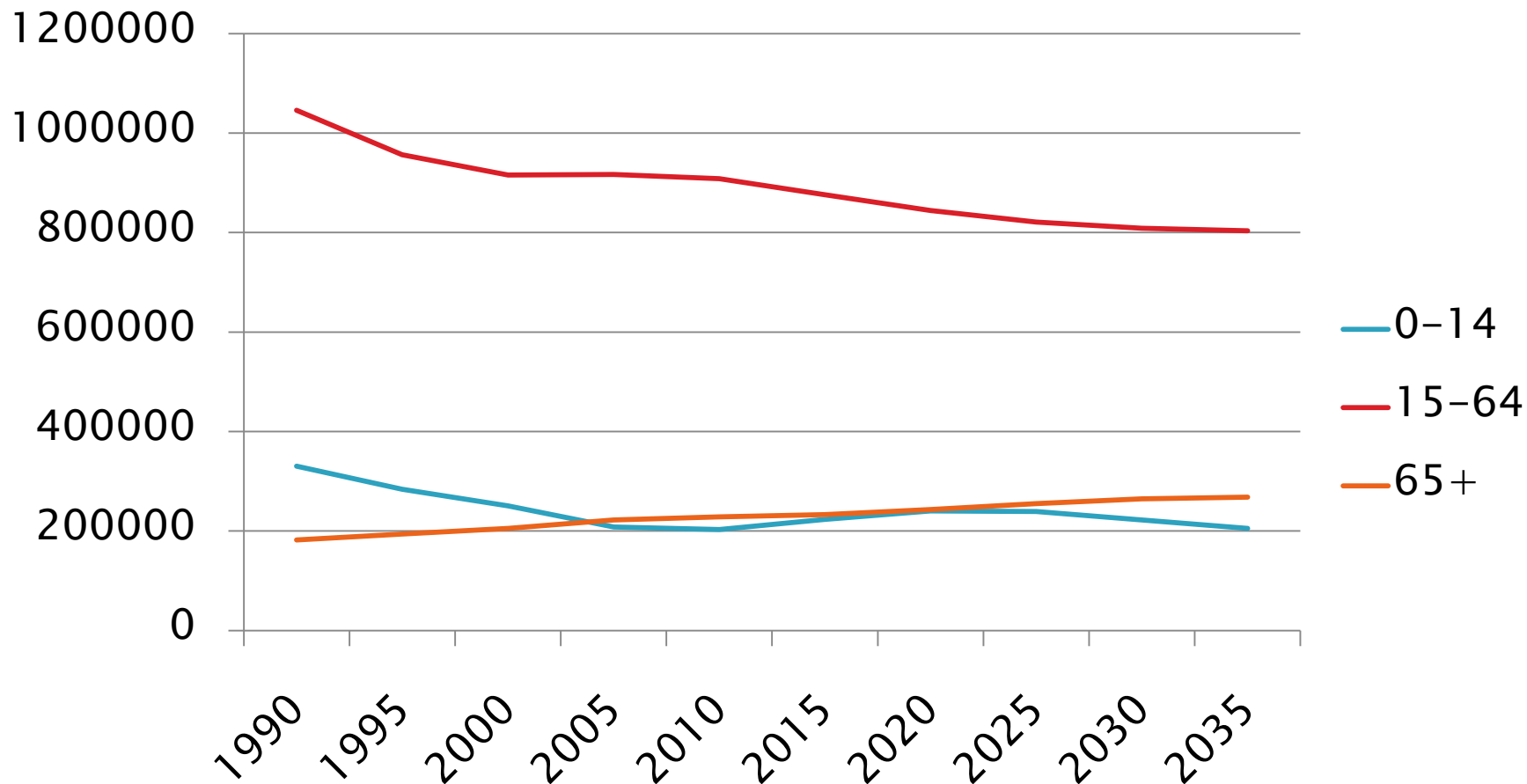

Ühiskonna vananemine

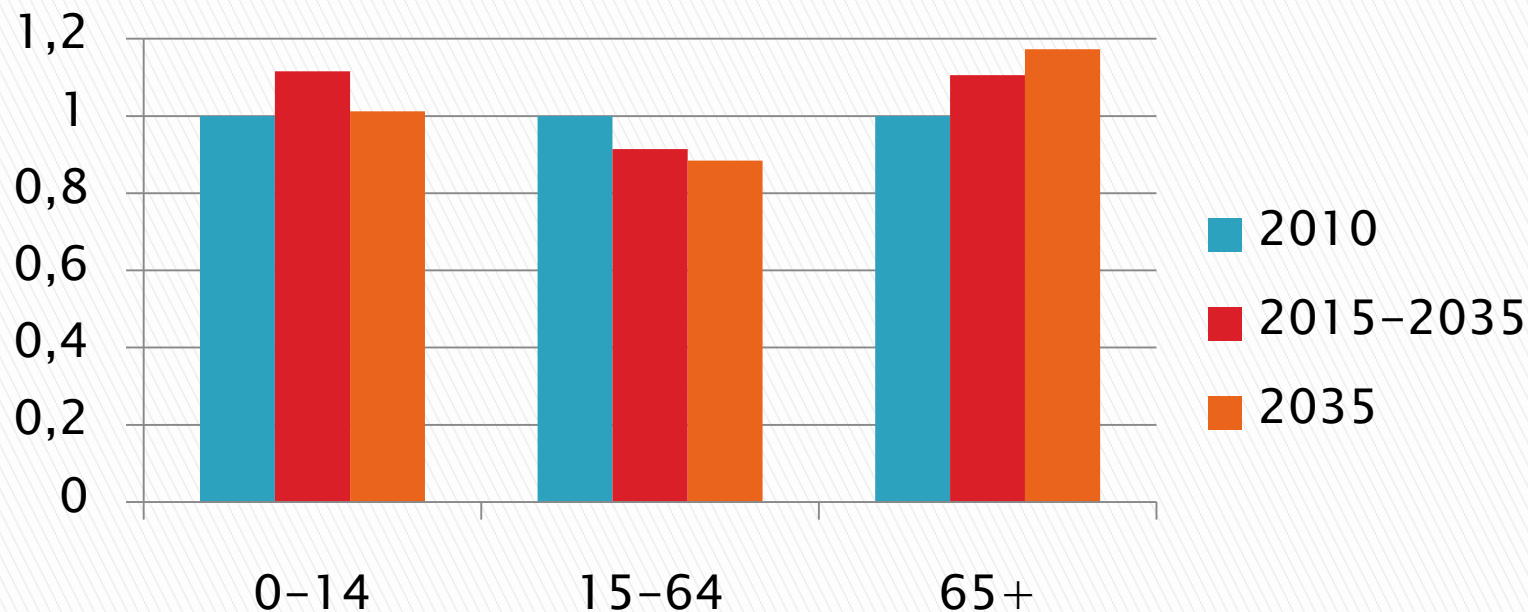
Rahvastiku struktuuri muutumine

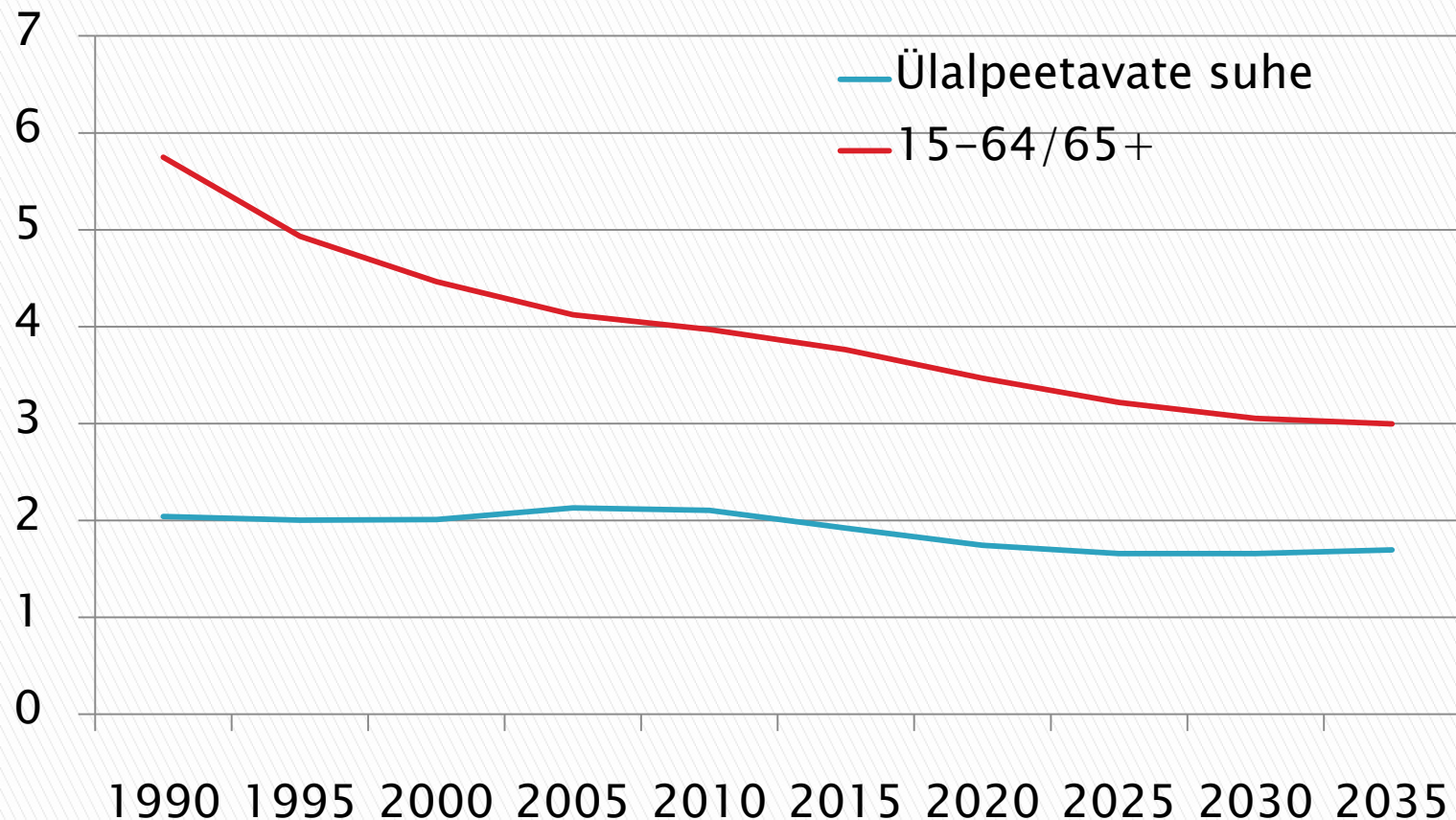
Vanuserühmade arvukuse muutumine 1990—2035

Vanuserühmade muutused võrreldes 2010 aastaga

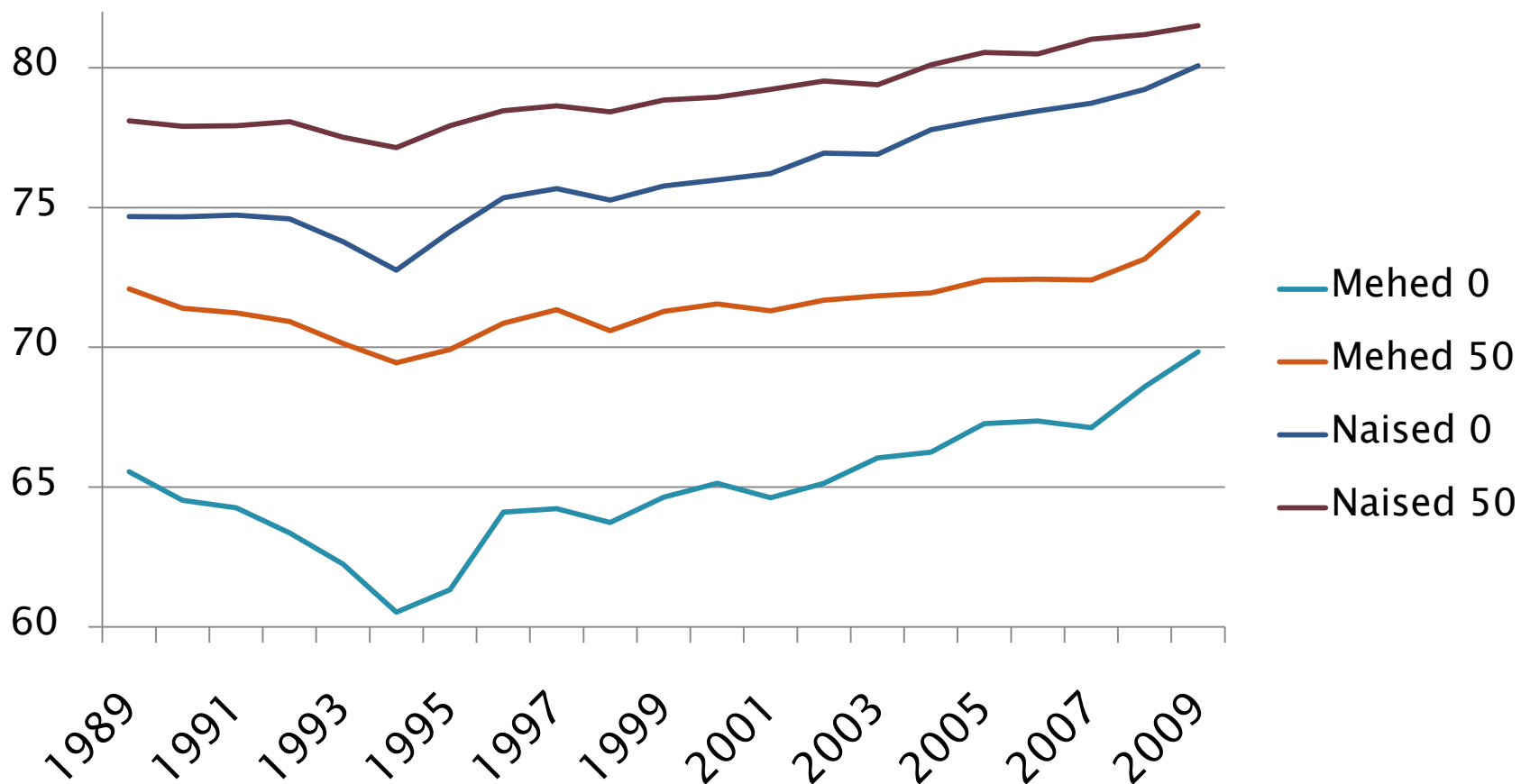

- Noorte arvukus on keskmiselt perioodil 2015—2035 15 % võrra suurem kui aastal 2010, kuid aastal 2035 ületab 2010 aastat vaid 1% võrra.
- Tööealiste arv on keskmiselt 8% väiksem, aastaks 2035 kahaneb 12% võrra.
- Eakate arv on keskmiselt 11% võrra suurem, aastal 2035 on eakaid võrreldes 2010 aastaga 17% rohkem

- Ülalpeetavate suhe: 15–64-aastaste arvu suhe ülejäänud vanuserühmade (kuni 14-aastaste ja vähemalt 65-aastaste) summaarsesse arvusse. See näitaja on võrdlemisi püsiv, väheneb 2010 aasta kõrgseisust (2,1) 2035ks aastaks 1,7ni.
- 15—64-aastaste ja vähemalt 65-aastaste suhe on oluliselt langenud tänu keskmise eluea kasvule ja langeb 2010 aastast 2035 aastani 3-lt 4-le.

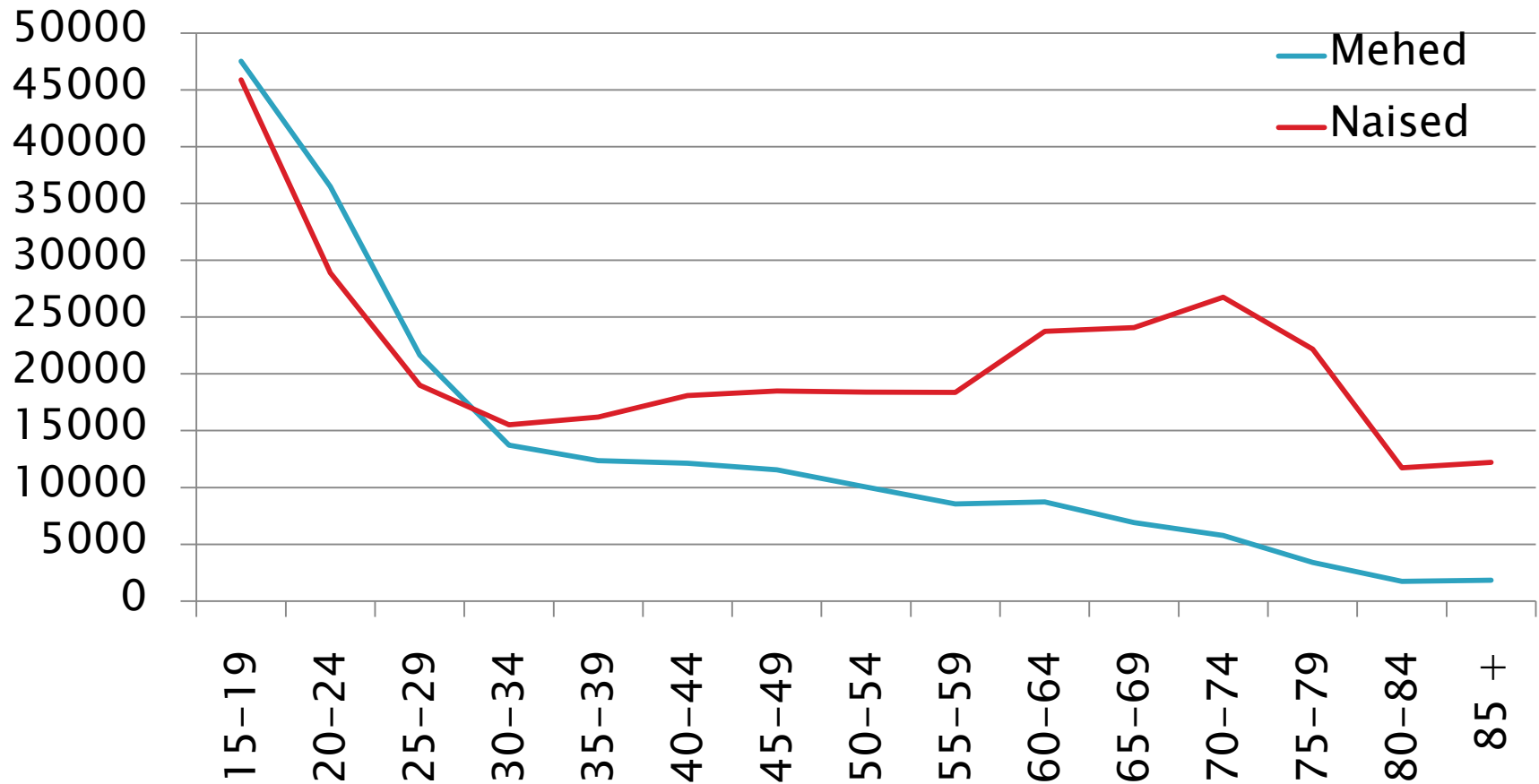
Rahvastiku vananemise protsess jätkub tänu keskmise oodatava eluea pikenemisele

Mis aitaks eakatel paremini toimeta?

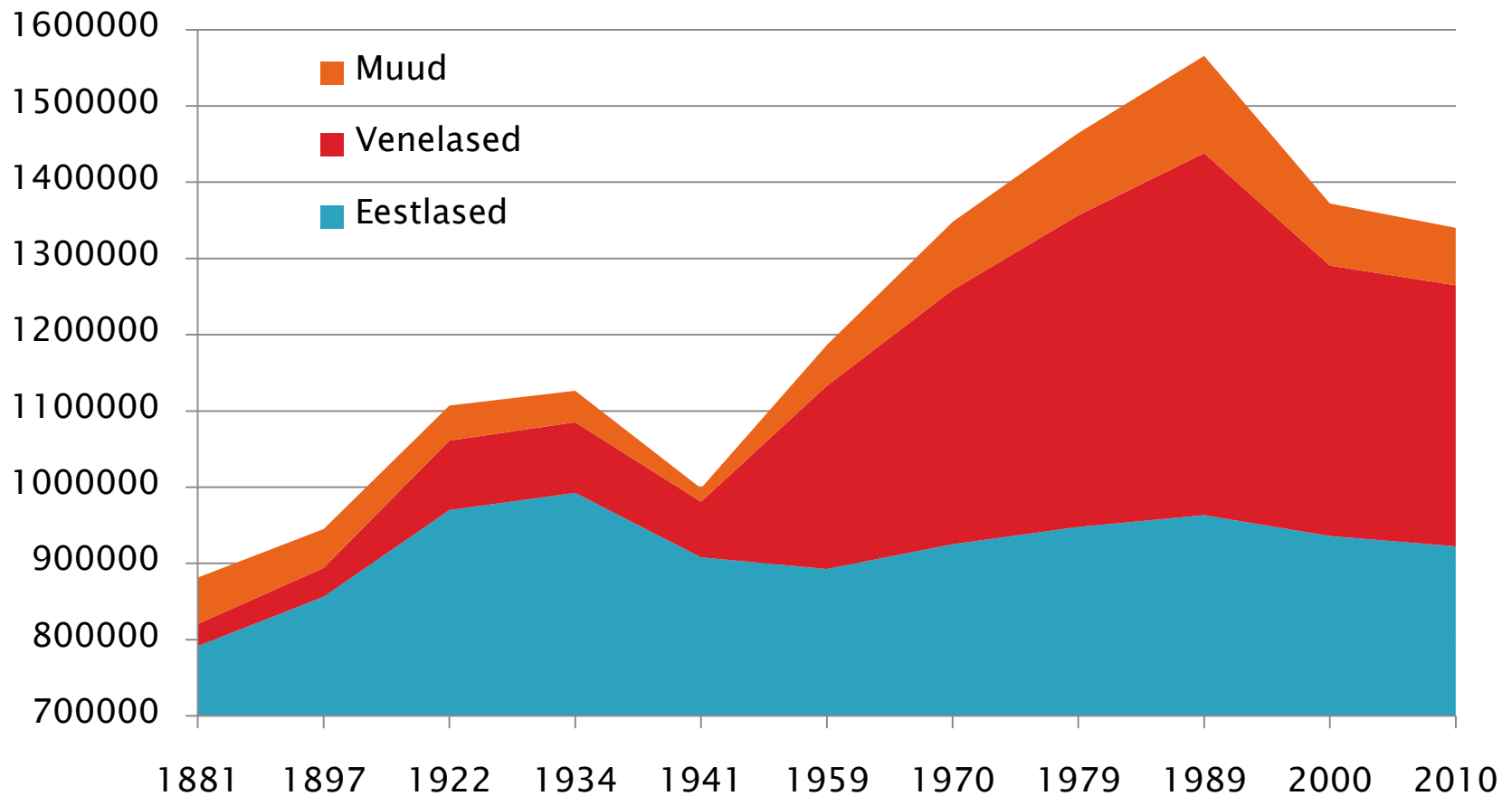
- ▶ Mitte ainult pensionitõstmise ja vanurihooldus, vaid ka
 - Meeste keskmise eluea järeljõudmine naiste omale.
 - Paaride koospüsimine.
- ▶ Üksikult elada on kallis ja ohtlik, kahekesi märksa odavam ja turvalisem.

Reaalselt üksikute meeste ja naiste arv Eestis sõltuvalt vanusest (2000)

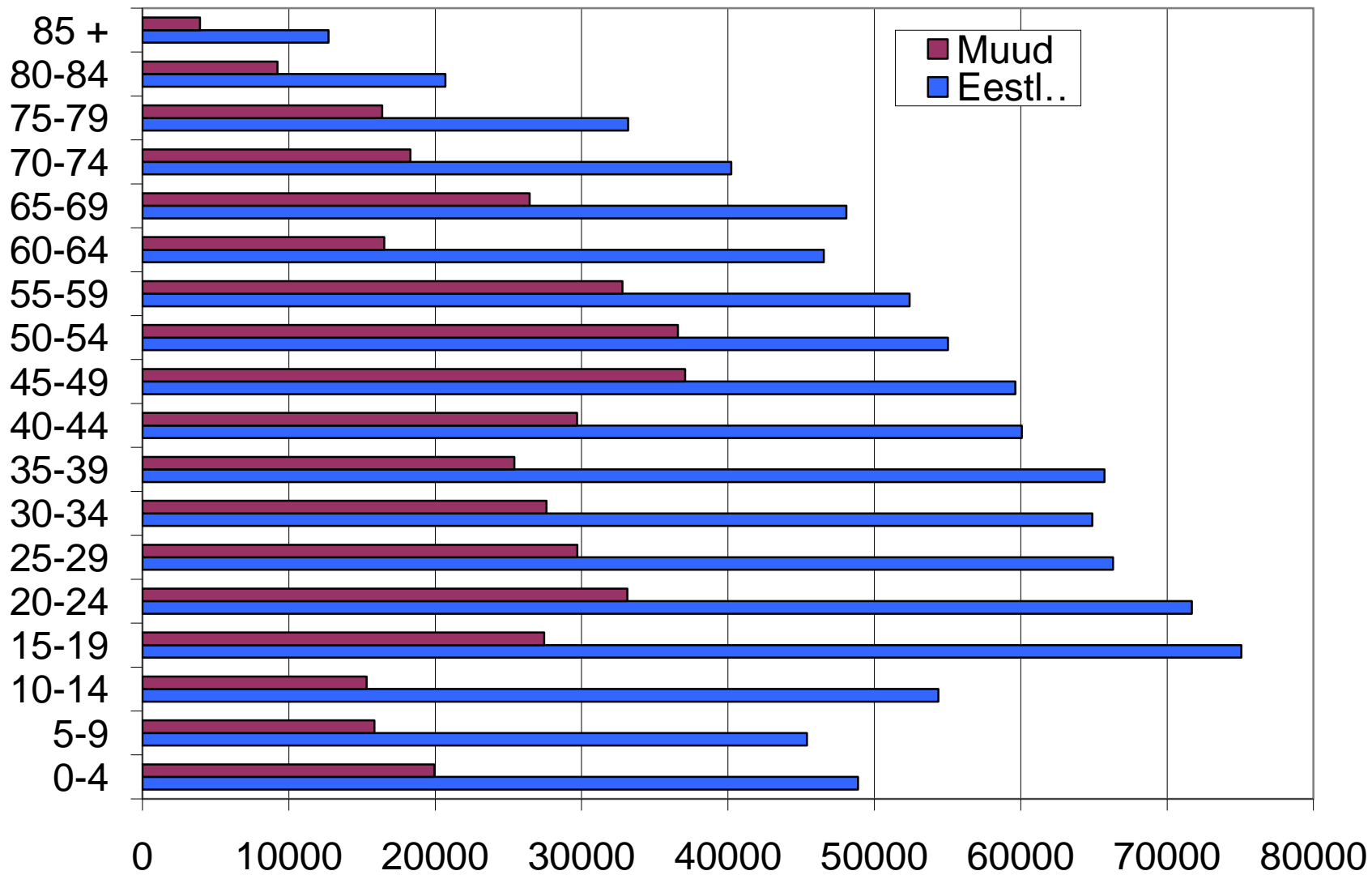

**Kas sisseränne aitab
meid?**

Eesti elanikkonna rahvuslik koostis 1881—2010 (NB, skaala algab 700 000st)

Eesti rahvastiku vanusejaotus etnilises lõikes, 2008

Immigratsiooni mõju rahvastiku vanusestruktuurile

- ▶ Kui eesti põlisrahvastiku vanusestruktuur on hoolimata kõigist kaotustest võrdlemisi ühtlane, siis muulaste (sh immigrantide) vanusestruktuur on äärmiselt ebaühtlane, mis põhjustab sotsiaalseid probleeme.
- ▶ Pensioniikka on jõudmas suurearvulised immigrantide põlvkonnad.
- ▶ Kutsudes täna Eestisse tööle välistööjõudu eesmärgiga tagada pension oma lastele (idee, mida on arendatud), paneme oma lastele/lastelastele kohustuse maksta pensionit nendele sisserännanutele.

Tööpuudus vs tööjõupuudus

Talentide kõrval tuleks kutsuda koju ka tavainimesi, eriti noori

- ▶ Tõeline talent toob Eestile kasu ka välismaal, luues seal eestlaste jaoks võrgustikke ja mainet.
- ▶ Tavainimene on Eestile kasulik põhiliselt vaid Eestis olles.
- ▶ Tagasi on tarvis kutsuda ka neid noori, kes teevad välismaal lihttööd, kuid pole tahtnud seda teha Eestis.
- ▶ Stiimulid ei tarvitse olla ainult materiaalsed (raha), vaid ka sotsiaalsed, nt õppimise võimalused, tugi ettevõtluse alustamiseks.

- ▶ Enne liht- või oskustöölise (nt keevitaja) Eestisse kutsumist on tarvis seda otsust üheksa korda mõõta.
- ▶ On karta, et selle otsuse hinda peavad maksma kutsuja lapsed ja lapselapsed.
- ▶ Probleem võib olla ka väärtushinnangutes: peale poolsajandi pikkust elu töölisklassi diktatuuri riigis pole töölisklassi kuulumine Eestis populaarne.
- ▶ Taasväärtustada tuleks ka maatööd: selmet korjata maasikaid võõral põllul, tuleks julgustada noori neid ise kasvatama.

Ausalt ja kokkuvõttlikult

Eesti rahvastikuareng täna ja lähitulevikus

- ▶ On alanud rahvastiku suhteliselt stabiilse arengu etapp ja see on positiivne.
- ▶ Enamik demograafilisi näitajaid liigub positiivses suunas.
- ▶ Pole õige ekstrapoleerida seniseid negatiivseid arenguid (nt laste arvu kahanemist).
- ▶ AGA...

... me ei tea täpselt tegelikku Eesti rahvaarvu ega ka kõike sellest tulenevat

- ▶ Peamine põhjus: elukoha registreerimise kohustust ei jälgita;
- ▶ Eestist on võimalik lahkuda pikaks ajaks ilma riiki sellest teavitamata;
- ▶ Me loodame kõiki andmeid kontrollida ja täpsustada rahvaloendusel, mis algab käesoleva aasta viimasel päeval.
- ▶ Sellel loendusel saab iga inimene end internetis loendada, ülejäänuid küsitletakse.
- ▶ Rahvaloenduse korraldajad loodavad riigi ja üldsuse tugevat toetust sellele üritusele.

Täna tähelepanu eest!